

Vitenskapskomitéen for Mattrygghet
Postboks 4404
0403 OSLO

Deres ref: 2004/10124
Vår ref: 80039/2004
Dato: 07.03..2005

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

UTREDNING AV HELSEMESSIGE KONSEKVENSER VED BRUK AV SØTSTOFFER I STEDET FOR SUKKER I LESKEDRIKKER OG SAFT

Mattilsynet ber Vitenskapskomitéen for Mattrygghet (VKM) om å foreta en utredning av helsemessige konsekvenser ved bruk av søtstoffer i stedet for sukker i leskedrikker og saft.

Inntaket av sukker blant barn og unge er høyt i Norge, og den viktigste kilden til dette er sukkerholdige leskedrikker og saft. Et forslag fra Sosial- og helsedirektoratet for å redusere mengden sukker i den norske befolkning er å erstatte sukkerholdige brus med kunstig søtet brus. For å være sikre på at en slik anbefaling ikke gir uheldige helsemessige effekter bestiller Mattilsynet en utredning av konsekvensene av en slik anbefaling.

Inntak av tilsetningsstoffer skal ikke medføre helseskade. Under forutsetningen av at omsetningen og totalinntaket av leskedrikker forblir på dagens nivå ønsker Mattilsynet å kunne gi befolkningen kvalifisert råd om akseptabelt inntak av sukrede/søtete leskedrikker som ivaretar forbrukerens helse ut i fra et helhetsperspektiv.

Mattilsynet ønsker en risikovurdering som ivaretar forbruker ut fra et helhetsperspektiv på bakgrunn av tilgjengelig informasjon

Fordi den risikovurdering som VKM her skal foreta er helhetlig og vil ha betydning for risikohåndtering både i Mattilsynet og i Sosial- og helsedirektoratet ser vi det som ønskelig at VKM i utredningsarbeidet knytter til seg nødvendig kompetanse fra Sosial- og helsedirektoratets rådgivende organer på ernæring og tannhelse og eventuelt annen nødvendig kompetanse.

Leskedrikker og saft

Med leskedrikker menes i denne bestillingen produkter som plasseres i næringsmiddelgruppe 14.1.4 Aromatiserte drikkevarer i positivlisten, vedlegg II til forskrift 21. desember 1993 nr. 1378 om tilsetningsstoffer (tilsetningsstofforskriften). Med saft menes produkter som definert i forskrift 10. desember 1971 om vegetabiliske konserver.

Leskedrikker og saft er produkter som man kan innta relativt store mengder av i forhold til næringsmidler i fast form. Det medfører også at ingredienser i leskedrikker kan gi større inntak enn ingredienser i næringsmidler i fast form. Inntaket av flere ingredienser i leskedrikker og saft anses

som høyt og det er ønskelig at dette reduseres, slik som inntaket av sukker og konserveringsmidlet benzosyre.

Sukker

Ernæringsmyndighetene arbeider for å redusere sukkerinntaket i Norge. Årsaken til dette er at sukker medfører en helsemessig belastning for forbruker. Samtidig har sukker en betydelig teknologisk funksjon i næringsmidler. Dersom sukker fjernes, kan det ha stor betydning for produktets øvrige sammensetning.

Tilsetningsstoffer

Tilsetningsstoffer er regulert av forskrift 21. desember 1993 nr. 1378 om tilsetningsstoffer til næringsmidler. I forkant av godkjenning av tilsetningsstoffer gjennomføres det en risikovurdering, og det fastsettes bruksbetingelser slik at verdi for akseptabelt daglig inntak (ADI) ikke overskrides. Store endringer i kosthold kan medføre at befolkningens inntak av tilsetningsstoffer endres. Dette kan igjen medføre at premissene for dagens bruksbetingelser endres.

EU kommisjonens rapport "Dietary food additive intake in the European Union" viste at gjennomsnittsinntaket av konserveringsmiddelet benzosyre ligger innefor ADI, men at inntaket av benzosyre blant barn kan overskride ADI. Statens næringsmiddeltilsyn (nå Mattilsynet) undersøkte i 1998 inntaket benzosyre i befolkningen. Gjennomsnittlig inntak ligger innenfor ADI, men barns inntak er ca 40-50 % over voksnes inntak.

Andre forhold

Brus er skadelig for tennene, både på grunn av sukker og på grunn av syreinnhold i brus.

Bestilling:

Mattilsynet ber VKM utrede helsemessige konsekvenser ved bruk av søtstoffer i stedet for sukker i leskedrikk og saft for utsatte grupper og vanlig forbruker.

Vi ber om at utredningen omfatter:

- 1. Helsemessige konsekvenser ved inntak av sukker fra leskedrikk og saft med spesiell vekt på overvekt og diabetes.**
- 2. Helsemessige konsekvenser for forbruker dersom all leskedrikk og saft inneholder søtstoffer i stedet for sukker, herunder:**
 - Påvirker søtstoffer kroppens produksjon av insulin og hvilken effekt har dette for forbruker?**
 - Hvilken effekt har det på totalinntaket av søtstoffer og konserveringsmiddelet benzosyre dersom søtstoffer erstatter sukker i all leskedrikk og saft?**
 - Hvilken effekt har det på tannhelse dersom søtstoffer erstatter sukker i all leskedrikk og saft?**
- 3. Helsemessige konsekvenser for forbruker dersom 50 % av inntaket av leskedrikk og saft inneholder søtstoffer og 50 % inneholder sukker, herunder:**
 - Påvirker søtstoffer kroppens produksjon av insulin og hvilken effekt har dette for forbruker?**
 - Hvilken effekt har det på totalinntaket av søtstoffer og konserveringsmiddelet benzosyre dersom søtstoffer erstatter sukker i 50 % av all leskedrikk og saft?**
 - Hvilken effekt har det på tannhelse dersom søtstoffer erstatter sukker i 50 % av all leskedrikk og saft?**

Mattilsynet ber Vitenskapskomitéen for Mattrygghet om å knytte til seg nødvendig kompetanse fra Sosial- og helsedirektoratets rådgivende organer på ernæring og tannhelse samt eventuelt annen nødvendig kompetanse.

Bestillingen klassifiseres som en ordinær sak, men på grunn av stort fokus rundt disse problemstillingene ber Mattilsynet om at VKM prioriterer bestillingen. Vi ber om at VKM gir tilbakemelding om når Mattilsynet kan forvente å et svar etter første møte i ad hoc-arbeidsgruppen.

Kontaktperson i Mattilsynet er Ingvild K. Tømmerberg

Med hilsen

Kari Bryhni
Direktør Avdeling for
og Forbrukerhensyn og Dyrevelferd

Ingunn Midttun Systad
Seksjonssjef Fremmedstoffer
Tilsetningsstoffer

Vedlegg: SNT-rapport 4:1998, Inntak av kunstige søtstoffer,
SNT-rapport 2:2000, Intakes of preservatives in Norway
Bryggeri og mineralvannforeningen, Tall og fakta om øl, brus og vann i Norge, 2004

Kopi til: Sosial- og helsedirektoratet
Helse- og omsorgsdepartementet
Næringsmiddelbedriftenes Landsforening